

زندگانی حضرت ابوالفضل عباس سقای کربلا

۳ خرداد ۱۳۹۴ ساعت ۱۲:۲۳

حضرت عباس علیه السلام فرزند امیرالمومنین و برادر سیدالشهدا، فرمانده و پرچمدار سپاه امام حسین علیه السلام در روز عاشورا بود، که خود را فدای امام زمان خویش و برادر خود، امام حسین علیه السلام کرد

حضرت عباس علیه السلام فرزند امیرالمومنین و برادر سیدالشهدا، فرمانده و پرچمدار سپاه امام حسین علیه السلام در روز عاشورا بود، که خود را فدای امام زمان خویش و برادر خود، امام حسین علیه السلام کرد عباس در لغت به معنای شیر بیشه، شیری که شیران از او بگیرند است. [۱] خانواده و تولد حضرت عباس علیه السلام

پدرش امیرالمؤمنین علی علیه السلام و مادرش «فاطمه کلابیه» بود که بعدها با کنیه «ام‌البنین» شهرت یافت.

امام علی علیه السلام پس از شهادت حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها با ام‌البنین ازدواج کرد. عباس، ثمره این ازدواج بود. ولادتش را روز چهارم شعبان شعبان سال ۲۶ هجری در مدینه نوشته اند. او بزرگترین فرزند ام‌البنین بود و سه برادر دیگرش نیز، همه در کربلا در رکاب امام حسین علیه السلام به شهادت رسیدند. وقتی امیرالمؤمنین شهید شد، عباس چهارده ساله بود و در کربلا ۳۴ سال داشت.

کنیه و القاب حضرت

کنیه اش «ابوالفضل» و «ابوفاضل» بود و از معروفترین لقبهایش، قمر بنی هاشم، سقاء، صاحب لواء الحسین، علمدار، ابوالقربه، عبدصالح، باب الحوایج و... است.

عباس با لبابه، دختر عبیدالله بن عباس (پسرعموی پدرش) ازدواج کرد و از این ازدواج، دو پسر به نام‌های عبیدالله و فضل یافت. بعضی دو پسر دیگر برای او به نام‌های محمد و قاسم ذکر کرده اند.

آن حضرت، قامتی رشید، چهره ای زیبا و شجاعتی کم‌نظیر داشت و به خاطر سیمای جذابش او را «قمر بنی هاشم» می گفتند.

حضرت عباس علیه السلام در کربلا

در حادثه کربلا، سمت پرچمداری سپاه حسین علیه السلام و سقایی خیمه های اطفال و اهل بیت امام را داشت و در رکاب برادر، غیر از تهیه آب، نگهداری خیمه ها و امور مربوط به آسایش و امنیت خاندان حسین علیه السلام نیز بر عهده او بود و تا زنده بود، دودمان امامت، آسایش و امنیت داشتند. [۲]

روز عاشورا، سه برادر دیگر عباس پیش از او به شهادت رسیدند. وقتی علمدار کربلا از امام حسین علیه السلام اذن میدان طلبید حضرت از او خواست که برای کودکان تشنه و خیمه های بی آب، آب تهیه کند. ابوالفضل علیه السلام به فرات رفت و مشک آب را پر کرد و در بازگشت به خیمه ها با سپاه دشمن که فرات را در محاصره داشتند درگیر شد و دست‌هایش قطع گردید و به شهادت رسید. البته پیش از آن نیز چندین نوبت هم‌رکاب با سیدالشهدا به میدان رفته و با سپاه یزید جنگیده بود.

عباس، مظهر ایثار و وفاداری و گذشت بود. وقتی وارد فرات شد، با آن که تشنه بود، اما به خاطر تشنگی برادرش حسین علیه السلام آب نخورد و خطاب به خویش چنین گفت: یا نفس من بعد الحسین هونی و بعده لاکننت ان تکونی هذا الحسین وارد المنون و تشریین باردالمعین تالله ما هذا فعال دینی و سوگند یاد کرد که آب ننوشد. [۳]

وقتی دست راستش قطع شد، این رجز را می خواند: والله ان قطعتموا یمینی انی احمی ابدآ عن دینی و عن امام صادق الیقین نجل النبی الطاهر الامینه و چون دست چپش قطع شد، چنین گفت: یا نفس لاتخشی من الکفار و ابشری برحمه الجبار مع النبی السید المختار قد قطعوا ببغیهم یساری فاصلهم یا رب حر النار.

شهادت عباس، برای امام حسین علیه السلام بسیار ناگوار و شکننده بود. جمله پرسوز امام، وقتی که به بالین عباس رسید، این بود: «الآن انکسر ظهری و قلت حیلتی و شمت بی عدوی». [۴] و پیکرش، کنار «نهر علقمه» ماند و سیدالشهدا به سوی خیمه آمد و شهادت او را به اهل بیت خبر داد. هنگام دفن شهدای کربلا نیز، در همان محل دفن شد. از این رو امروز حرم ابوالفضل علیه السلام با حرم سیدالشهدا فاصله دارد.

مقام والای عباس بن علی علیه السلام بسیار است. تعابیر بلندی که در زیارتنامه اوست، گویای آن است. این زیارت که از قول حضرت امام صادق علیه السلام روایت شده، از جمله چنین دارد: «السلام علیک ایها العبد الصالح المطیع لله ولرسوله ولامیر المؤمنین والحسن والحسین... اشهد الله انک مضیت علی ما مضی به البدریون والمجاهدون فی سبیل الله المناصحن فی جهاد اعدائه المبالغون فی نصره اولیائه الذابون عن احبائه...». [۵]

که تایید و تاکید بر مقام عبودیت و صلاح و طاعت او و نیز تداوم خط مجاهدان بدر و مبارزان با دشمن و یاوران اولیاء خدا و مدافعان از دوستان خداست. امام سجاد علیه السلام نیز سیمای درخشان عباس بن علی را این گونه ترسیم فرموده است: «رحم الله عمی العباس فلقد آثر و ابلی و فدا اخاه بنفسه حتی قطعت یداه فابده الله عز و جل بهما جناحین یطیر بهما مع الملائکه فی الجنة کما جعل جعفر بن ابی طالب. و ان للعباس عندالله تبارک و تعالی منزله ینبسطه بها جمیع الشهداء یوم القیامه». [۶]

که در آن نیز مقام ایثار، گذشت، فداکاری، جانبازی، قطع شدن دستانش و یافتن بال پرواز در بهشت، همبال با جعفر طیار و فرشتگان مطرح است و این که: عمویم عباس، نزد خدای متعال، مقامی دارد که روز قیامت، همه شهیدان به آن غبطه می خورند و رشک می برند.

عباس یعنی تا شهادت یکه تازی عباس یعنی عشق، یعنی پاکبازی عباس یعنی با شهیدان همناواری عباس یعنی یک نیستان تکنوازی عباس یعنی رنگ سرخ پرچم عشق یعنی مسیر سبز پرپیچ و خم عشق جوشیدن بحر وفا، معنای عباس لب تشنه رفتن تا خدا، معنای عباس. [۷]

حضرت عباس در زیارت

در زیارت ناحیه مقدسه نیز از زبان امام مهدی علیه السلام به او این گونه سلام داده شده است: «السلام علی ابی الفضل العباس بن امیرالمؤمنین، المواسی اخواه بنفسه، الآخذ لغده من امسه، الفادی له، الواقی الساعی الیه بمائه، المقطوعه یداه...» [۸]

عباس علیه السلام در کلام امام سجاد علیه السلام

بزرگی و عظمت مقام عباس بن علی علیه السلام به گونه ای است که امامان معصوم علیهم السلام در موارد متعدد بر فداکاری ها، جانبازی ها و عظمت شخصیت آن بزرگوار تأکید فرموده اند. امام سجاد علیه السلام که خود در کربلا حضور داشت و شاهد فداکاری های عمویش بود، درباره ی حضرت عباس علیه السلام می فرماید: «خداوند، عمویم عباس را رحمت کند که با ایثار و جانبازی، در راه برادرش جانبازی کرد تا آن که دست هایش قطع شد و خداوند به جای آن، دو بال به او داد که با آن ها به همراه فرشتگان در بهشت پرواز کند؛ همان گونه که برای جعفر بن ابوطالب قرار داده شد. عباس را در پیشگاه خداوند منزلتی است که در روز قیامت، همه ی شهدا به آن غبطه می خورند.

عباس علیه السلام در کلام امام صادق علیه السلام

امام صادق علیه السلام، حضرت ابوالفضل العباس علیه السلام را به عنوان کسی معرفی می کند که از ایمان استوار و بینش نافذ برخوردار بوده و در راه امام بزرگوارش به جهاد برخاسته است. ایشان می فرماید: «عمویم؛ عباس، بصیرتی نافذ و ایمانی محکم داشت. او به همراه برادرش حسین علیه السلام جهاد کرد و به افتخار شهادت رسید». آن حضرت هم چنین درباره ی اخلاص و

ارزش جهاد حضرت عباس علیه السلام می فرماید: «شهادت می دهم و خدا را شاهد می گیرم که تو در راه جنگجویان بدر و مجاهدان راه خدا گام نهادی و در جهاد با دشمنان خدا، اخلاص ورزیدی و در نصرت اولیای خدا، خلوص نشان دادی و از دوستانش دفاع کردی... شهادت می دهم که تو هر چه در توان داشتی، انجام دادی».

پانویس

۱ لغت نامه دهخدا.

۲ بحارالانوار، ج ۴۵، ص ۴۱.

۳ معالی السبطين، ج ۱، ص ۴۴۶. مقتل خوارزمی، ج ۲، ص ۳۰.

۴ مفاتیح الجنان، ص ۴۳۵.

۵ سفینه البحار، ج ۲، ص ۱۵۵.

۶ خلیل شفیعی.

۷ بحارالانوار، ج ۴۵، ص ۶۶.

۸ ای اشکها بریزید، حسان، ص ۲۱۰. درباره زندگی عباس بن علی علیه السلام. ر.ک: «العباس بن علی»، باقر شریف القرشی، ۲۱۴ صفحه، دارالکتاب الاسلامی.

منبع: دانشنامه جهان اسلام

آدرس مطلب :

<https://www.cafetariikh.com/news/۳۰۴۳۳/کربلا-سقا-عباس-ابوالفضل-حضرت-زندگانی>